

بررسی نقش الگوی گفت و شنود، هم‌نوایی و الگوی ارتباطی در میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان

بهاره مرادی^۱

سجاد زنگنه تبار^۲

جواد جهان^۳

چکیده

الگوهای ارتباطی والدین با کودکان می‌تواند شخصیت فرزندان را تحت تأثیر قرار داده و باعث ایجاد ویژگی‌های رفتاری مثبت یا منفی شود. چگونگی برخورد والدین، اثرات طولانی بر رفتار، عملکرد، انتظارات و در نهایت بر شخصیت افراد در آینده دارد. این پژوهش با عنوان «نقش الگوهای ارتباطی والدین در میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان دختر پایه دوم دبیرستان» است. هدف عمده پژوهش بررسی نقش الگوهای ارتباطی والدین بر میزان خلاقیت هیجانی جامعه مورد مطالعه می‌باشد. از نظر هدف کاربردی و براساس نحوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها غیرآزمایشی و توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه‌ی آماری در این پژوهش دانش‌آموزان دختر پایه دوم، دوره دوم دبیرستان شهر کرمانشاه است. تعداد نمونه ۱۰۰ نفر است که به روش خوشه‌ای مرحله‌ای انجام شد. نتایج نشان داد که الگوی ارتباطی هم‌نوایی نقش مثبتی در میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها دارد، اما الگوی ارتباطی گفت و شنود در میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها نقش مثبتی نداشته است.

کلمات کلیدی: خلاقیت هیجانی، الگوهای ارتباطی والدین، گفت و شنود، هم‌نوایی، دانش‌آموزان.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱. گروه تکنولوژی آموزشی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران.

۲. دکترای فلسفه دین، گروه معارف، پردیس شهید رجایی، دانشگاه فرهنگیان، کرمانشاه، ایران. Sjadzngeneh@gmail.com

۳. دکترای برنامه ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، پردیس شهید رجایی، دانشگاه فرهنگیان، کرمانشاه، ایران. JavadJahan18@gmail.com

الگوهای ارتباطی والدین با کودکان می‌تواند شخصیت‌آفرینان را تحت تأثیر قرار داده و باعث ایجاد ویژگی‌های رفتاری مثبت یا منفی شود. چگونگی برخورد والدین، اثرات طولانی بر رفتار، عملکرد، انتظارات و در نهایت بر شخصیت افراد در آینده دارد. امروزه روانشناسان به این نتیجه دست یافته‌اند که هیجان‌ها می‌توانند در سیستم شناختی^۱ اولویت ایجاد کنند، که به چه چیز مهمی توجه شود و حتی در مورد چیزی که در یک خلق معین بهتر انجام می‌شود تمرکز نماید، امروزه با پیشرفت روزافزون دانش و فناوری و جریان گسترده اطلاعات، جامعه ما نیازمند آموزش مهارت‌هایی است که با کمک آن همگام با توسعه علم و فناوری به پیش رود. از این رو، نیاز به پرورش انسان‌هایی است که بتوانند با تفکری خلاق^۲ با مشکلات روبه‌رو شده، به حل آنها بپردازند (کاراحمدی و همکاران، ۱۳۸۶: ۵۵). زیرا دیدگاه متفاوت باعث عملکردهای متفاوت و متنوع می‌شود. بنابراین عمل خلاقانه نیازمند تفکر خلاقانه است افرادی که دارای مهارت‌های هیجانی بالا هستند، مهارت‌های اجتماعی بهتر، روابط درازمدت پایاتر و توانایی بیشتری برای حل تعارض‌ها دارند، با فراهم کردن شرایط مناسب و امنیت روحی و روانی برای فرد می‌توان به پرورش خلاقیت کمک کرد (زارعی، ۱۳۷۹: ۱۵۰). با شناخت روزه‌ها و علایق فردی و نیز فراهم کردن بستر لازم می‌توان در شکوفایی شدن خلاقیت سهم به‌سزایی داشت. هدف این پژوهش بررسی انواع ارتباطات خانواده و نقش آن در میزان خلاقیت فرزندان آنها می‌باشد. از خلاقیت به وسیله صاحب نظران مختلف، تعاریف گوناگونی بعمل آمده است که بسیاری متشابه و بعضی هم متفاوت هستند. در واقع می‌توان گفت: هنوز اتفاق نظری جامع و مانع در تعریف این مفهوم وجود ندارد. لیکن آنچه نسبتاً عده زیادی از دانشمندان پذیرفته‌اند این است که به کارگیری توانایی‌های ذهنی در تلفیق عناصر کهنه برای ایجاد یک فکر یا راه حل نو و ارزشمند و هدفدار را خلاقیت گویند (امیرحسینی، ۱۳۸۴: ۱۶۶). اما همان‌طور که گفته شد، تعاریف در این باره فراوان است که برای آشنایی خوانندگان محترم چند مورد از آنها آورده می‌شود. خلاقیت فرآیندی است ذهنی که نتیجه‌ی آن ایجاد افکاری است در عین حال جدید و ارزنده. بنا به تعریف بالا خلاقیت، فرایند است. یعنی دنباله و نتیجه‌ی عناصری است. خلاقیت به افکار جدید منجر می‌شود که فکر جدید باید در عین حال ارزنده هم باشد (امیرحسینی، ۱۳۸۴: ۱۶۷). در لغت نامه روان‌شناسی سیلامی آمده است که خلاقیت استعداد ابتکار و با محیط اجتماعی - فرهنگی در رابطه تنگاتنگ می‌باشد. به این ترتیب خلاقیت در نوع انسان استعدادی است عمومی، مثل هوش و حافظه. لذا هر کسی کم و بیش خلاق است این استعداد طبیعی بر حسب محیط و شرایط کم یا زیاد می‌شود (امیرحسینی، ۱۳۸۴: ۱۶۹). خلاقیت یانواوری، تعیین افکار و نظریات جدید است یعنی آنچه که ترجمان عینی عملکرد یک فکر خلاق می‌باشد (امیرحسینی، ۱۳۸۴: ۱۶۹).

چه چیزی می‌تواند هنگامی که رفتار خلاق در کودک تظاهر می‌کند او را به تحریک وادارد؟ این پرسشی است که اکثر والدین از روان‌شناسان می‌پرسند. در چند عبارت کوتاه پاسخ این است که: عواملی نظیر انگیزش، غریزه، الهام، علاقه‌مندی به تجربه و آزمایش، استقلال، اعتماد به نفس، میل به ریسک کردن، شوخ طبعی و بذله‌گویی، حساسیت، احساس امنیت، شجاعت فردی، نیروی ابتکار، انعطاف، گرایش به کارهای پیچیده، توجه شدن به هدفها، پشتکار، کنجکاوی، اظهار وجود، رفتار نامتعارف، تخیل مثبت، تشویق دیگران، تعلیم و تربیت، نیاز و وراثت عواملی هستند که هم در ایجاد خلاقیت موثرند و هم هنگامی که رفتار خلاقانه ظاهر شد می‌توانند آن را به تحریک درآوردند و سبب پرورش آنها شوند. سوال دیگر این است که آیا تفکر خلاق در اختیار افراد معدودی است؟ واقعیت این است که عده‌ای قبول دارند که افراد خلاق ویژگی خاصی دارند و از بدو خلقت، این صفات در وجود آنها قرار دارد اما این نظر کاملاً درست نیست. نظریه دیگری وجود دارد که همه انسانها خلاق هستند فقط کفایت که زمینه بروز فعالیت‌های خلاقانه را پیدا کنند. به نظر نگارنده درستی این نظریه بیشتر از دیدگاه قبلی است. زیرا با پذیرش این نظریه تعریف خلاقیت که عبارت از انجام فعالیت بدیع و عجیب و غریب از نظر دیگران و تازه و نو از نظر صاحب ایده، نزدیک تر هستیم، همه روش پرورش و افزایش آن است (امیرحسینی، ۱۳۸۴: ۱۸۰).

¹ Parental communication patterns

² Character

³ thrill

⁴ recognition

⁵ Creative thinking

بررسی نقش الگوی گفت و شنود، هم‌نوایی و الگوی ارتباطی در میزان خلاقیت هیجانی دانش آموزان

در خانه های خلاق پدران و مادران با کودکان از نظر فکری کار می کنند. به این ترتیب که درباره مسایل بحث می نمایند. فرضیات را مورد سؤال قرار داده بررسی و تحقیق می کنند. پدران و مادران همراه با فرزندانشان با دقت به دنیا و پیرامون خود نگاه می کنند و ساعت ها به مطالعه می پردازند. مثلاً: شکل موجودات جادویی را از کاغذ می برند: شعر حفظ می کنند کتابی را خوانده و برداشت خود را به بقیه توضیح می دهند و یا درباره مسائل تحقیق می نمایند. اشتباه یکدیگر را می گویند و یا مشارکت هم برطرف میسازند. خانه های خلاق اغلب پر از سر و صدا و بازی و خنده است. کودکان از طریق بازی می آموزند با خود به مبارزه می پردازند و قوی ترین استعداد و علایق خود را کشف می کنند. در چنین خانه هایی بچه ها فرصت دارند تا اشتباه کنند و با آزمایش و خطا شخصاً راه درست را پیدا کنند. خانه هایی که کودکان خلاق پرورش می دهند خانه هایی هستند که در آنها هم پدر و هم مادر و هم کودکان دارای عادت خلاق هستند. یعنی آنچه مشاهده می کنند مورد سؤال قرار داده. سعی می کنند راه های مختلف برای حل آن پیدا کنند. سؤال هایی از قبیل این که: چگونه می توانیم این کار را به طریق دیگری انجام دهیم؟ آیا تعبیر دیگری وجود دارد؟ این چه مفهومی دارد؟ چه مفهوم دیگری می تواند داشته باشد؟ این قبیل پدر و مادران با این روش سعی می کنند خلاقیت را به صورت یک عادت در آورند. گروهی از روانشناسان در کالیفرنیا یک بررسی بلند مدت جالب درباره خانه ها و خانواده های کودکانی که خیلی خلاق نبودند مقایسه کردند. در نتیجه مقایسه دریافتند در خانه هایی که پدر و مادر به عقاید فرزندان احترام می گذاشتند برای فرزندان فرصت فکر کردن و اظهار نظر ایجاد می کردند از کنجکاوی بچه ها استقبال کرده و تشویق می نمودند و روابط خوبی بر منزل حاکم بود نسبت به خانه هایی که پدر و مادر عقاید خود را دیکته می کردند سعی داشتند بچه ها را بیش از حد کنترل کنند و کنجکاوی آنان را فضولی تلقی می کردند و روابط مناسبی بین اعضای خانواده وجود نداشت افراد خلاق بیشتری پرورش یافته و تحویل جامعه داده بودند. رفتارهای متضاد پدران و مادران در هر گروه را در ادامه بیان می کنیم. مطالعه آنها می تواند الگوی فکری مناسبی به والدین ارائه کند (امیرحسینی، ۱۳۸۴: ۱۹۵).

خلاقیت رابطه نزدیکی با کنجکاوی و رفتارهای اکتشافی دارد. خلاقیت همچنین رابطه نزدیکی با هیجان خواهی (گرایش به غیر معمول بودن) دارد. چرا فرد برانگیخته می شود که به فعالیت های خلاقانه بپردازد؟ حداقل سه دلیل برای این امر وجود دارد:

۱. نیاز به تازگی تنوع و پیچیدگی محرک. یکی از راه های ارضای این نیاز ابداع یا یافتن چیزهای جدیدی است که احساس های فرد را تحریک کند (برای مثال برنامه های جدید. هنر جدید. ماشین های جدید) یا نیروی عقلانی او را به چالش بکشد (برای مثال : کتاب ها، رایانه ها یا فیلم ها) آفرینش با درک زیبایی را به این نیاز اسناد می دهد (فرانکن، ۱۳۸۸: ۱۴۴). ۲. نیاز به تبادل عقاید و ارزش ها؛ عکاسی که مرگ کودکان از گرسنگی او را نگران کرده است. با گرفتن عکسی از کودکی نحیف حس همدردی ما را بر می انگیزد. سیاستمداری تصمیم می گیرد با نوشتن کتاب متفاوتی عقاید ما را به چالش فراخواند (فرانکن، ۱۳۸۸: ۱۳۳). ۳. نیاز به حل کردن مسائل و مشکلات؛ هنگامی که با بیماری جدیدی مواجه می شویم و یا در کارمان شکست می خوریم به دنبال پاسخ هایی می گردیم که بتواند ما را امیدوار کند. تعاریف بسیار زیادی برای خلاقیت ارائه شده است برخی معتقدند که خلاقیت را باید براساس توانایی حل مسئله تعریف کرد. براساس این تعریف بسیاری از نقاشی ها یا رمان های مشهور جهان محصولات خلاق به شمار نمی آیند. برخی دیگر معتقدند که خلاقیت خصوصیتی شخصیتی است. براساس این تعریف برخی افراد خلاق اند و برخی دیگر خلاق نیستند. برخی معتقدند که خلاقیت باید بر مبنای ایجاد عقاید تعریف شود (گیلفورد^۱، ۱۹۶۷) (این تعریف افرادی را نیز دربر می گیرد که در ارائه ایده ها خوب نیستند اما می توانند در مواجهه با ایده یا محصولی خلاق بودن آن را تشخیص دهند. برخی دیگر معتقدند که تعریف خلاقیت باید شامل تشخیص ایده ها باشد (تایلور. ۱۹۷۸: ۱۲۲) در این صورت تولید کننده یا ناشری نیز که تولیدات واقعاً خلاق را در دسترس عموم می گذارد نقش خلاقانه پیدا می کنند. تمام این تعاریف مختلف روش های مفیدی برای تفکر در مورد خلاقیت ارائه می دهد. برای منظور ما خلاقیت گرایش به ایجاد یا تشخیص ایده ها یا امکاناتی است که ممکن است در حل مسئله ارتباط با دیگران سرگرم کردن خود یا دیگران مفید باشد. اگر اندیشه وجود تفاوت های فردی را بپذیریم به نظر من همه افراد اگر موقعیت ایجاد کند یا هنگامی که به طور مناسبی برانگیخته شده باشند ظرفیت ذاتی برای اعمال خلاقانه دارند (فرانکن، ۱۳۸۸: ۱۳۳).

^۱ guildford

روش شناسی

این پژوهش از نظر هدف کاربردی می‌باشد. براساس نحوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها غیرآزمایشی و توصیفی از نوع همبستگی است. متغیرهای مورد بررسی در قالب یک مدل مفهومی و شرح چگونگی بررسی و اندازه‌گیری متغیرها: متغیر مستقل: الگوهای ارتباطی خانواده؛ شامل الگوی همنوایی و الگوی گفت و شنود هستند که با استفاده از پرسشنامه‌ی الگوی ارتباطات خانواده ریچی و فیتزپاتریک سنجیده شد. متغیر وابسته: خلاقیت هیجانی: ۱- نوآوری ۲- اثربخشی ۳- اصالت ۴- آمادگی. با استفاده از آزمون خلاقیت هیجانی (آوریل) سنجیده شد. همچنین پیشرفت تحصیلی، که در این پژوهش معدل کل دانش‌آموزان مدنظر می‌باشد. متغیرهای کنترل: جنسیت (دختران) - پایه (دوم) - مقطع تحصیلی (دوره اول دبیرستان) است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان سال دوم دوره‌ی اول دبیرستان شهر کرمانشاه به تعداد ۵۵۷۰ نفر است که در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ در حال تحصیل هستند. نمونه‌گیری جهت انجام این پژوهش با استفاده از روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای صورت گرفته است که به طور تصادفی از بین سه ناحیه آموزشی شهر کرمانشاه ناحیه دو، و از بین دبیرستان‌های آن ناحیه، دبیرستان عصمتیه انتخاب گردید. کل دانش‌آموزان سال دوم آن ۱۰۰ نفر بودند که در این پژوهش شرکت داده شدند. داده‌ها با استفاده از روش میدانی و پرسشنامه‌های ارتباطات خانواده و خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان جمع‌آوری گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف اسمیرنوف و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای الگوهای ارتباطی، خلاقیت هیجانی و پیشرفت تحصیلی

انحراف معیار	میانگین	تعداد		
۵/۷۹	۳۷/۵۵	۱۰۰	گفت و شنود	الگوهای ارتباطی
۴/۳۷	۳۰/۶۸	۱۰۰	هم‌نوایی	
۳/۱۲	۱۷/۶۹	۱۰۰	آمادگی	خلاقیت هیجانی
۴/۱۹	۲۵/۳۶	۱۰۰	نوآوری	
۳/۲۶	۱۵/۵۴	۱۰۰	کارایی	
۳/۳۸	۱۳/۱۲	۱۰۰	اصالت	
۳/۱۱	۱۷/۷۷	۱۰۰		پیشرفت تحصیلی

در جدول فوق مشاهده می‌شود الگوی ارتباطی گفت و شنود با میانگین ۳۷/۵۵ بیشتر از الگوی ارتباطی هم‌نوایی بدست آمده است هم‌چنین در مولفه‌های خلاقیت هیجانی مشاهده می‌شود میانگین مولفه آمادگی ۱۸/۶۹، نوآوری ۲۵/۳۶، کارایی، ۱۵/۵۴ و اصالت ۱۳/۱۲ بدست آمده است. همچنین میانگین نمره پیشرفت تحصیلی در آزمودنی‌ها ۱۷/۷۷ بدست آمده است. به منظور بررسی وضعیت نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده گردید که نتایج در جدول زیر مشاهده می‌گردد:

جدول ۲. آزمون کولموگروف اسمیرنوف جهت تعیین وضعیت نرمال بودن داده‌ها در سبک‌های دلبستگی و الگوهای ارتباطی

پیشرفت تحصیلی	الگوهای ارتباطی		خلاقیت هیجانی				تعداد
	هم‌نوایی	گفت و شنود	اصالت	کارایی	نوآوری	آمادگی	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	
۱/۴۳	۱/۲۷	۱/۲۰	۱/۷۱	۱/۵۶	۱/۶۹	۱/۲۷	آماره Z
۰/۰۶۸	۰/۰۷۹	۰/۱۱۰	۰/۰۵۳	۰/۰۶۹	۰/۰۵۹	۰/۰۷۸	سطح معنی داری

بررسی نقش الگوی گفت و شنود، همنوایی و الگوی ارتباطی در میزان خلاقیت هیجانی دانش آموزان

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می شود در کلیه متغیرهای خلاقیت هیجانی، الگوهای ارتباطی و پیشرفت تحصیلی سطح معنی داری بیشتر از ۰/۰۵ بدست آمده است بنابراین می توان گفت این متغیرها از وضعیت نرمالی برخوردارند. بنابراین در تحلیل فرضیه ها می توان از آزمون های پارامتریک استفاده نمود. به منظور بررسی نقش الگوی گفت و شنود در میزان خلاقیت هیجانی با توجه به وضعیت نرمال بودن داده ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج در جدول زیر مشاهده می گردد:

جدول ۳. ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر الگوی گفت و شنود و خلاقیت هیجانی

الگوی گفت و شنود			خلاقیت هیجانی
۰/۱۰۲	ضریب همبستگی	آمادگی	
۰/۰۷۹	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		
۰/۱۲۳	ضریب همبستگی	نوآوری	
۰/۰۶۴	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		
۰/۱۰۲	ضریب همبستگی	کارایی	
۰/۰۷۶	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		
۰/۱۰۲	ضریب همبستگی	اصالت	
۰/۰۷۶	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود ضریب همبستگی پیرسون بین الگوی گفت و شنود و مولفه های خلاقیت هیجانی در آزمودنیها از نظر آماری معنی دار نیست با توجه به اینکه $(p > 0/05)$ بدست آمده است. به منظور بررسی نقش الگوی همنوایی در میزان خلاقیت هیجانی با توجه به وضعیت نرمال بودن داده ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج در جدول زیر مشاهده می گردد.

جدول ۴. ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر الگوی همنوایی و خلاقیت هیجانی

الگوی همنوایی			خلاقیت هیجانی
۰/۳۴۰	ضریب همبستگی	آمادگی	
۰/۰۰۱	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		
۰/۳۵۶	ضریب همبستگی	نوآوری	
۰/۰۰۱	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		
۰/۳۳۰	ضریب همبستگی	کارایی	
۰/۰۰۱	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		
۰/۳۰۱	ضریب همبستگی	اصالت	
۰/۰۰۱	سطح معنی داری		
۱۰۰	تعداد		

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود ضریب همبستگی پیرسون بین الگوی ارتباطی هم‌نوایی و آمادگی ($r=0/340$)، بین الگوی ارتباطی هم‌نوایی و نوآوری ($r=0/356$)، بین الگوی ارتباطی هم‌نوایی و کارایی ($r=0/330$)، بین الگوی ارتباطی هم‌نوایی و اصالت ($r=0/301$)، در آزمودنیها مثبت و در سطح $0/01$ معنی‌دار است با توجه به اینکه ($p<0/01$) بدست آمده است، بنابراین با توجه به مثبت بودن ضریب همبستگی می‌توان نتیجه گرفت با افزایش بعد هم‌نوایی، خلاقیت هیجانی در آزمودنیها افزایش یافته است.

به منظور بررسی نقش الگوهای ارتباطی در میزان پیشرفت تحصیلی با توجه به وضعیت نرمال بودن داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج در جدول زیر مشاهده می‌گردد:

جدول ۵. ضریب همبستگی پیرسون بین متغیر الگوهای ارتباطی و پیشرفت تحصیلی

پیشرفت تحصیلی		گفت و شنود	الگوهای ارتباطی
۰/۱۰۱	ضریب همبستگی		
۰/۰۵۹	سطح معنی‌داری		
۱۰۰	تعداد		
۰/۳۸۹	ضریب همبستگی	هم‌نوایی	
۰/۰۰۱	سطح معنی‌داری		
۱۰۰	تعداد		

همانطور که در جدول مشاهده می‌شود ضریب همبستگی پیرسون بین الگوی ارتباطی هم‌نوایی و پیشرفت تحصیلی ($r=0/389$)، در آزمودنیها مثبت و در سطح $0/01$ معنی‌دار است با توجه به اینکه ($p<0/01$) بدست آمده است، بنابراین با توجه به مثبت بودن ضریب همبستگی می‌توان نتیجه گرفت با افزایش بعد هم‌نوایی، پیشرفت تحصیلی در آزمودنیها افزایش یافته است و بین متغیر گفت و شنود و پیشرفت تحصیلی رابطه معنی‌داری دیده نمی‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

می‌توان چنین برداشت نمود خانواده به عنوان اساسی‌ترین بنیان در شکل‌گیری رفتار و قابلیت‌های کودکان است که با آگاهی در این زمینه جهت‌گیری و جهت‌دهی مناسب رشد و شکوفایی فرزندان را فراهم می‌سازد. این پژوهش به منظور بررسی نقش الگوهای ارتباطی والدین در میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان صورت گرفت. باتوجه به این که این پژوهش دارای سه فرضیه می‌باشد، نتایج به دست آمده برای هر فرضیه به شرح زیر است:

باتوجه به اینکه فرضیه اول «الگوی ارتباطی هم‌نوایی بر میزان خلاقیت هیجانی نقش دارد» بوده و ($p>0/05$) و ($r=0/102$) با توجه به تجزیه و تحلیل صورت گرفته مشخص شد که الگوی ارتباطی هم‌نوایی بر میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان نقش مثبت دارد، که با مطالعات کشاورزی و همکاران همسو می‌باشد.

باتوجه به اینکه فرضیه دوم «الگوی ارتباطی گفت و شنود بر میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان نقش دارد» بوده و ($p<0/01$) و ($r=0/344$) با توجه به تجزیه و تحلیل انجام شده مشخص شد که بین الگوی ارتباطی گفت و شنود و خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان رابطه معنی‌داری وجود ندارد، که با مطالعات فولادچنگ همسو می‌باشد.

باتوجه به اینکه فرضیه سوم «الگوهای ارتباطی والدین بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نقش دارد» بوده و ($p<0/01$) و ($r=0/389$) با توجه به تجزیه و تحلیل انجام شده مشخص شد که بین الگوی ارتباطی گفت و شنود و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معنی‌داری وجود دارد یعنی هرچه بعد هم‌نوایی افزایش می‌یابد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بیشتر می‌شود.

با توجه به فرضیه‌ی اول «الگوی ارتباطی هم‌نوایی بر میزان خلاقیت هیجانی نقش دارد»، نتیجه نشان داد که الگوی ارتباطی هم‌نوایی بر میزان خلاقیت هیجانی دانش‌آموزان نقش مثبت دارد، لذا پیشنهاد می‌گردد اولیای مدرسه کارگاه آموزشی در خصوص انواع الگوهای ارتباطی والدین برگزار کنند و در آن نقاط قوت الگوی ارتباطی هم‌نوایی را مطرح کنند.

بررسی نقش الگوی گفت و شنود ، همنوایی و الگوی ارتباطی در میزان خلاقیت هیجانی دانش آموزان

با توجه به فرضیه‌ی دوم « الگوی ارتباطی گفت و شنود بر میزان خلاقیت هیجانی دانش آموزان نقش دارد» و نتیجه نشان داد که الگوی ارتباطی گفت و شنود بر میزان خلاقیت هیجانی دانش آموزان نقش مثبت ندارد، لذا پیشنهاد می‌گردد اولیای مدرسه کارگاه آموزشی در خصوص انواع الگوهای ارتباطی والدین برگزار کنند و در آن نقاط ضعف الگوی ارتباطی گفت و شنود را مطرح کنند.

با توجه به اینکه فرضیه سوم « الگوهای ارتباطی والدین بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نقش دارد» بوده و با توجه به تجزیه و تحلیل انجام شده مشخص شد که بین الگوی ارتباطی گفت و شنود و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود ندارد و بین الگوی ارتباطی همنوایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود دارد، پیشنهاد می‌شود مدارس با کمک روانشناس مجرب آموزش مناسب در این زمینه را به صورت شفاهی یا کتبی در اختیار خانواده‌ها قرار دهند تا باعث پیشرفت تحصیلی فرزندانشان شوند.

منابع

- اسالیوان، تام و دیگران (۱۳۸۵). مفاهیم کلیدی ارتباطات، میرحسین رئیس زاده، نشر فصل نو.
- استرایکر، سوزان و سالی وارنر (۱۳۸۶). کلیدهای پرورش خلاقیت هنری در کودکان. مترجم: اکرم قیطاسی. انتشارات صابرین.
- امیرحسینی، خسرو (۱۳۸۴). خلاقیت و نوآوری (مبانی، اصول، تکنیک‌ها) انتشارات عارف کامل.
- بیرو، آلن (۱۳۸۰). فرهنگ علوم اجتماعی. مترجم: باقر ساروخانی. نشر کیهان.
- جزایری، علیرضا؛ علی سینارحیمی (۱۳۹۱). مهارت مدیریت هیجان‌ها - انتشارات دانژه.
- جوکار، بهرام؛ البرزی، محبوبه (۱۳۸۹). رابطه ویژگی‌های شخصیت با خلاقیت هیجانی و خلاقیت شناختی، مجله‌ی مطالعات روانشناختی دانشکده‌ی علوم تربیتی دانشگاه الزهراء دوره ۶ شماره ۱ سال .
- حسینی، افضل السادات (۱۳۸۳). ماهیت خلاقیت و شیوه‌های پرورش آن - آستان قدس رضوی.
- دافی، برنات (۱۳۸۴). تشویق خلاقیت و تخیل در کودکان. ترجمه مهشید یاسایی. انتشارات ققنوس.
- سپهری، صفورا؛ پاکدامن، شهلا (۱۳۸۹). الگوهای ارتباطی خانواده و تعارضات فرزندان و والدین. مجله روش‌ها و مدل‌های روان - شناختی جلد یک، شماره دو.
- شیخی، سیامک. علی عیسی زادگان؛ بشرپور، سجاد؛ سعادت‌مند، سعید (۱۳۹۱). رابطه راهبردهای نظم دهی شناختی هیجان و خلاقیت هیجانی با سلامت عمومی در بین دانشجویان. مجله پزشکی ارومیه دوره بیست و چهارم، شماره اول .
- عیسی زادگان، علی وحسین جناآبادی و سعید سعادت‌مند (۱۳۸۹). رابطه‌ی بین راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، خلاقیت هیجانی، عملکرد تحصیلی با بهداشت روانی در دانشجویان.
- فرانکن، رابرت (۱۳۸۴). انگیزش و هیجان. ترجمه: حسن شمس اسفندآباد انتشارات نشر نی.
- فرگاس، جوزف پی (۱۳۸۴). روانشناسی تعامل اجتماعی. مترجم: خشایار بیگی و فیروز بخت نشر ابجد.
- کاراحمدی، مژگان؛ طباطبائی، سیده‌راضیه؛ عقدا، محمدافخمی (۱۳۸۶). مقایسه الگوهای تعامل والدین در کودکان مبتلا به اختلال کمبود توجه. مجله دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد. دوره پانزدهم شماره ۱.
- کریمی، یوسف (۱۳۸۱). روانشناسی اجتماعی. نشر ارسباران.
- کشتکاران، طاهره (۱۳۸۸). رابطه‌ی الگوهای ارتباطی خانواده با تاب‌آوری در دانشجویان دانشگاه شیراز مجله‌ی دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی سال ۱۱ شماره ۱. ۳۹.
- ویتلی، دنیس (۱۳۸۸). روانشناسی انگیزش. مترجم: افشین ابراهیمی انتشارات نسل نواندیش .
- هارتلی، برونر الیزابت (۱۳۹۰). ایجاد انگیزه در کودکان. مترجم: احمد ناهیدی. انتشارات جوانه‌ی رشد.
- هاشمی، سهیلا (۱۳۸۸). بررسی رابطه‌ی هوش هیجانی، خلاقیت هیجانی و خلاقیت در دانشجویان هنر و ادبیات. مجله‌ی اندیشه - های نوین تربیتی دانشگاه الزهراء دوره ۵ شماره ۲ .
- Aunola K, Staitin H Nurmi JE. Parenting style and adolescent's achievement strategies. Journal of Adolescence. 2000. 23
- Averill JR Together again emotion and intelligence rec onciled in: mattews G zaidner M Robert RD. Emotional intelligence oxford university. 2007.
- Averill J.R. (1994). Emotional creativity Inventory: scale: construction and validation.
- Dwairy Marwan, Menshar Kariman (2006). Parenting style individuation and mental health of egyptian adolescents. Zagazig University Egypt. Journal of Adolescent Volume 29. Issue 1.
- Fitzpatrick M. A. Koerner A. F. (2004). family communication schema effect on childrens resiliency running head: family communication schema the evolution of key mass communication concepts: honoring Jack M. McLeod.
- Fuchs .G. L.kumar.V.K&Porter J.(2007) Emotional creativity. alexithymia and styles of creativity research journal. 19
- Glasgow. k. l dorbusch S.M Toyer L. and Ritter P.L (1997). paternal adolescent's attributions and educational out comes. Nine hetereogeneous high-schools. child development 63.

- Knowles C. Emotional creativity. in:strongman k international review of studies on emotion London: wiley ,1991.
- Koerner.A. F. &Maki. L. (2004).: family communication patterns & social support in families of origin& adult childrens subsequent intimate relationships. paper presented at the international association for relationship research conference.madison .WI.
- koerner.A. F.&Eis.M.(2000) the influence of conformity on communication pattern in family conversations. running head: communication pattern in families.
- Lamborn. S. D Mouts. N. S Steinberg. L& Dornbusch. S.M (1991). parents of competence and adjustment among adolescents from authoritarian. indulgent. and neglectful families. Child development 62.
- Lim.k. (1995). The relationship between emotional creativity & interpersonal for the doctor of philosophy degree.

Investigating the role of dialogue model, conformance and communication pattern in students' emotional creativity

Bahareh Moradi¹

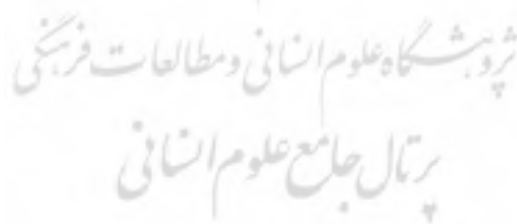
Sajad Zangene Tabar²

Javad Jahan³

Abstract

Communication patterns of parents with children can affect children's personality, causing behavioral characteristics positive or negative. How the parents, the lingering effects on behavior, performance, expectations and finally the personality in the future. The study, entitled "The role of parental communication patterns in the emotional creativity of high school pupils" The aim of study was to investigate the role of communication patterns parents on the emotional creativity of the study. the terms of based applications and describe how data collection non experimental correlational statistical population in this study was in the second grade, her high school courses. The population in this study was in the second grade, Kermanshah The number of high school second -stage cluster sample of ۱۰۰ people who carry method. Results showed that students emotional creativity communication patterns conformity positive role in the progress of their school, but communication pattern dialogue emotional creativity in the educational progress of students do not have positive role

keywords: emotional creativity, parental communication patterns, conformity, dialogue, students.

¹. Department of Educational Technology, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

². Ph.D. in Philosophy of Religion, Islamic Studies Department, Shahid Rajaei Campus, Farhangian University, Kermanshah, Iran. Sjadzngeneh51@gmail.com.

³. Ph.D. in Curriculum Development, Department of Education, Shahid Rajaei Campus, Farhangian University, Kermanshah, Iran. JavadJahan18@gmail.com